

اعتباریابی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه کوتاه پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ

Validation of the psychometric properties of the short version of Young's Internet Addiction questionnaire

Sohrab Amiri
 PhD in Cognitive Psychology,
 Urmia University
 Amirsohrab@yshoo.com

دکترسهراب امیری (نویسنده مسئول)
 دکترای روان‌شناسی شناختی، دانشگاه ارومیه

Dr Firouzeh Sepehrian azar
 Associate Professor of Urmia
 University

دکترفیروزه سپهریان آذر
 دانشیار دانشگاه ارومیه

Abstract

Internet addiction disorder is identified due to overuse of Internet accompanied with lack of control, desire or behaviors which lead to disruption. This research aimed to evaluate the psychometric properties of the short version of the Young's Internet Addiction questionnaire in the student community. To investigate the features of this questionnaire, first Internet Addiction questionnaire was translated using double-translation technique, then, to evaluate its psychometric indicators, this questionnaire was implemented with Barratt Impulsiveness Scale, short version of the Big Five personality And original 20-item Yang Internet addiction questionnaire. Analysis of the collected data showed the validity of this questionnaire, alpha coefficients 0/87 and 0/88 respectively for the two subscales of the lack of control / management time and desire / social problems.

چکیده

اختلال اعتیاد به اینترنت به واسطه استفاده بیش از حد اینترنت همراه با فقدان کنترل، اشتیاق یا رفتارهایی مشخص می‌گردد که منجر به آشفتگی می‌شود. هدف پژوهش حاضر، بررسی و ارزیابی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه کوتاه پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ در جامعه دانشجویی بود. به منظور بررسی ویژگی‌های پرسش‌نامه مذکور ابتدا پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت با تکنیک ترجمه مضاعف ترجمه شده و سپس به منظور بررسی شاخص‌های روان‌سنجی آن، این پرسش‌نامه همراه با مقیاس تکانشگری بارت، نسخه کوتاه پنج عامل بزرگ شخصیت و فرم اصلی ۲۰ سوالی پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ اجرا گردید. تحلیل داده‌های گردآوری شده نشان داد که این پرسش‌نامه از نظر اعتبار دارای ضرایب آلفای ۰/۸۷ و ۰/۸۸ به ترتیب

Also, concurrent validity with the long form of Yang Internet addiction was 0/89 ($p < 0.01$), and has a significant positive correlation with subscales of the Bart Impulsiveness Scale ($p < 0.01$), and negatively correlated ($p < 0.01$) with Subscales of openness and agreeableness of Big Five personality traits' form. Results of exploratory and confirmatory factor analysis supported the factorial structure of the questionnaire. Yang Short Form questionnaire of Internet addiction has good psychometric properties in Iranian society.

Keywords: Internet addiction, Impulsivity, Factor Analysis

برای دو زیر مقیاس فقدان کنترل/مدیریت زمان و اشتیاق/مشکلات اجتماعی است، همچنین روایی همزمان آن با فرم بلند اعتیاد به اینترنت یانگ ۰/۸۹ ($P < ۰.۰۱$)، با خرده مقیاس‌های مقیاس تکانشگری بارت دارای همبستگی مثبت معنادار ($P < ۰.۰۱$) و با زیرمقیاس‌های گشودگی به تجربه و توافق‌پذیری پنج عامل بزرگ شخصیتی همبستگی منفی معناداری بدست داد ($P < ۰.۰۱$). نتایج تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی از ساختار عاملی پرسش‌نامه حمایت کرده و اینکه پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت یانگ دارای ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی در جامعه ایرانی است.

واژگان کلیدی: اعتیاد به اینترنت، تکانشگری،

تحلیل عاملی

دریافت: آذر ۹۴ پذیرش: تیر ۹۵

مقدمه

اینترنت در زندگی روزانه به عنوان ابزاری بسیار سودمند در جستجوی اطلاعات، ارتباط با دوستان، فعالیت‌های تحصیلی، شغلی و سایر حیطه‌های کاری و زندگی اجتماعی استفاده می‌شود. در اغلب موارد افراد از امکاناتی که توسط اینترنت فراهم شده استفاده کرده و قادراند میزان استفاده خود از اینترنت را تنظیم کنند. با این حال، در سال‌های اخیر، استفاده بیش از حد از اینترنت تبدیل به یک مشکل شده است که می‌تواند سبب مشکلات شدید در زندگی روزانه، روابط اجتماعی، کار، تحصیل، مسائل مالی و سازگاری روان‌شناختی گردد (موراهان-مارتین، ۲۰۰۸).

پدیده استفاده بیش از حد از اینترنت، در پژوهش‌های اخیر به طور متفاوتی نامگذاری شده است، برای مثال "اعتیاد به اینترنت"^۱ (دیویس، ۲۰۰۱؛ ویدیانته و گریفیتس، ۲۰۰۶؛ بلوک، ۲۰۰۸؛ چیو و همکاران، ۲۰۰۵؛ پراسیلی و برون، ۲۰۰۲؛ یانگ، ۲۰۰۴)، "استفاده وسواسی اینترنت"^۲ (مرکرک و همکاران (۲۰۰۶)، "استفاده مسئله‌ساز اینترنت"^۳ (کاپلان، ۲۰۰۵)، "استفاده آسیب‌شناختی اینترنت"^۴ (لی و وو، ۲۰۰۷)، "استفاده آسیب‌شناختی رایانه"^۵ (یانگ، ۲۰۰۹) و استفاده کنترل نشده اینترنت^۶ (لاروس و همکاران، ۲۰۰۳). علاوه بر اصطلاح‌های دقیقی که برای توصیف این پدیده به کار رفته است، این نوع از بدکارکردی، استفاده بیش از حد یا اعتیاد اینترنت در ملاک تشخیصی استاندارد برای اختلال‌های روان‌شناختی (مانند DSM-IV، ICD-10)^۸ گنجانده نشده است. با این حال برخی پژوهشگران استدلال می‌کنند که اعتیاد به اینترنت باید در راهنماهای تشخیصی گنجانده شوند (بلوک، ۲۰۰۸؛ گرانت و همکاران، ۲۰۱۰؛ آلبرکت و همکاران، ۲۰۰۷) و از این رو به تازگی بیان شده است که اعتیاد به اینترنت در ضمیمه DSM-V در فهرست طبقات فاقد ملاک‌های لازم تشخیص قرار گیرد (هولدن، ۲۰۱۰). اصطلاح اعتیاد به اینترنت نخستین بار توسط گلدبرگ (۱۹۹۶) به کار رفت. بر این اساس ملاک تشخیص برای اختلال اعتیاد به اینترنت را بیان داشت که در بردارنده نشانه‌های تحمل، علائم ترک و کاهش فعالیت‌های اجتماعی و شغلی، مبتنی بر ملاک تشخیصی اختلال سو مصرف مواد در راهنمای تشخیص و آماری اختلالات روانی (DSM-IV) قرار داشت. با این حال، این موضوع هنوز مورد بحث است که آیا اعتیاد به اینترنت دارای ابعاد مشترک با سایر اشکال اعتیاد رفتاری (مانند قماربازی بیمارگون) یا حتی

1 - Internet Addiction

2 - compulsive computer use

3 -problematic computer use

4 - pathological Internet use

5 - pathological computer use

6 - unregulated Internet usage

7 - Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-IV

8 - International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems, tenth version (ICD-10)

وابستگی به مواد است یا خیر (مرکرک و همکاران، ۲۰۰۹). از دیدگاه نورویسکولوژی و علوم شناختی، برخی مشابهت‌ها بین استفاده بیش از حد از اینترنت و اعتیادهای رفتاری مانند قماربازی بیمارگون دیده می‌شود. برای مثال برخی شواهد اخیر حاکی از کاهش قدرت تصمیم‌گیری در افراد دارای اعتیاد به اینترنت است (کو و همکاران، ۲۰۱۰؛ پاولیکوسکی و براند، ۲۰۱۱؛ سان و همکاران، ۲۰۰۹)، که به عنوان همبسته شناختی نیرومند وابستگی به مواد دیده شده است (بیچرا، ۲۰۰۵)، که این علائم در قماربازی بیمارگون (براند و همکاران، ۲۰۰۵؛ کاودینی و همکاران، ۲۰۰۲؛ گودئران و همکاران، ۲۰۰۵، ۲۰۰۶) و انواعی اختلال‌های کنترل تکانه یا اعتیادهای رفتاری نیز مشاهده شده‌اند (اسوالدی و همکاران، ۲۰۱۰). بنابراین پژوهش حاضر نیز از اصطلاح اعتیاد به اینترنت در اشاره به پدیده ناتوانی در کنترل استفاده از اینترنت و مشکلات در زندگی روزانه و حیطه‌های روان‌شناختی استفاده نموده است.

از آنجایی که طبقه‌بندی اعتیاد به اینترنت هنوز مورد بحث است، فرایندهای تشخیص و ابزارهای استفاده شده در مطالعات پیشین و موقعیت‌های بالینی ناهمسان هستند. با این حال، یکی از پرکاربردترین ابزارهای تشخیصی در این حیطه، آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT)^۱ یانگ است (ویدیانتو و مک‌مورن، ۲۰۰۴؛ یانگ، ۱۹۹۸ الف). یانگ در سال ۱۹۹۸، آزمون اعتیاد به اینترنت (ITA) را شکل داد که اکنون به طور گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد و ملاک‌های تشخیصی اعتیاد به اینترنت را بیان داشت: گرایش اجباری به استفاده از اینترنت، اشتیاق دائم برای استفاده از اینترنت، کاهش علاقه به سایر فعالیت‌ها و نادیده گرفتن اثرات منفی استفاده گسترده از اینترنت. این آزمون میزان شکایت آزمودنی به دلیل استفاده بیش از حد از اینترنت را بر اساس ۲۰ ماده ارزیابی می‌کند که برخی مشکلات ناشی از استفاده بیش از حد اینترنت مانند: مشکلات مرتبط با غفلت از وظایف شغلی، خانواده و دوستان به واسطه فقدان کنترل بر زمان صرف شده در اینترنت را می‌سنجد. همچنین ماده‌هایی در این پرسش‌نامه وجود دارند که اشتیاق را

¹ -Internet Addiction Test

می‌سینجد به طور مثال اشتغال ذهنی درباره بازگشت به اینترنت، و سایر علائم افراد معتاد به اینترنت، زمانی که در اینترنت نیستند مانند بد خلقی، عصبی بودن و احساس افسردگی (یانگ، ۲۰۰۰).

آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT) در مجموعه مطالعات منتشر شده از کشورها و فرهنگ‌های گوناگون مانند ایالات متحده (ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱)، فرانسه (کازل و همکاران، ۲۰۰۸)، آلمان (براند و همکاران، ۲۰۱۱)، نروژ (جوهانسون و گوتستن، ۲۰۰۴)، فنلاند (کالتین-هینو و همکاران، ۲۰۰۴؛ گُریلا و همکاران، ۲۰۱۰)، ایتالیا (فرارو و همکاران، ۲۰۰۷)، یونان (سایومس و همکاران، ۲۰۰۸)، چین (لام و همکاران، ۲۰۰۹)، کره (ها و همکاران، ۲۰۰۷) و ایران (سپهریان آذر و جوکار، ۱۳۸۹، ۱۳۹۱) مورد استفاده قرار گرفته است. علاوه بر این IAT در برخی مطالعات اخیر برای ارزیابی رفتار اعتیاد در نرم‌افزارهای اینترنتی خاص مانند بازی‌های اینترنتی (چان و رابینوویتز، ۲۰۰۶؛ کیم و همکاران، ۲۰۰۸؛ پاولیکوسکی و براند، ۲۰۱۱) یا رابطه جنسی اینترنتی (براند و همکاران، ۲۰۱۱) به کار رفته است. هر چند در مطالعه‌های مختلف، آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT) ابزاری شناخته شده برای تشخیص اعتیاد به اینترنت است، اما ساختار عاملی IAT هنوز مود بحث است. بر این اساس، مطالعات بیشتر صورت پذیرفته بر روی آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT) و سایر مطالعاتی که آن را به زبان و فرهنگ‌های دیگر برگردانده و با استفاده از تحلیل عاملی اعتبار سنجی کرده‌اند، نتایج مختلفی را برای این آزمون گزارش داده‌اند (چانگ و من‌لو، ۲۰۰۸؛ فرارو و همکاران، ۲۰۰۷؛ پلینچک و همکاران، ۲۰۱۲؛ کازل و همکاران، ۲۰۰۸؛ گُریلا و همکاران، ۲۰۱۰؛ گوان و همکاران، ۲۰۱۲؛ ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱). به طور مثال، طیفی از عامل‌های استخراج شده از ۲۰ ماده شامل یک عامل اصلی (کازل و همکاران، ۲۰۰۸)، دو عامل (گُریلا و همکاران، ۲۰۱۰) سه عامل (چانگ و من‌لو، ۲۰۰۸؛ ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱) و شش عامل (فرارو و همکاران، ۲۰۰۷؛ ویدیانتو و مک‌مورن، ۲۰۰۴) است. از آنجایی که نمونه‌های جمعیتی مطالعه‌های بیان شده از کشورهای مختلف می‌باشند یک دلیل تفاوت در عامل‌های استخراج شده

می‌تواند تفاوت‌های فرهنگی باشد. با این حال، ممکن است مسائل روش‌شناختی نیز دلیل این تفاوت‌ها باشد. به طوری که در مطالعه‌های بیان شده حجم نمونه‌های بین ۸۶ (ویدیانتو و مک‌موران، ۲۰۰۴) تا ۱۸۲۵ (کُریلا و همکاران، ۲۰۱۰) به کار رفته است. علاوه بر این، روش‌ها و آزمون‌های آماری به کار رفته برای استخراج عامل‌ها متفاوت بوده که برخی از آنها با استانداردها روش‌شناسی و آماری همخوان نیستند (چانگ و من‌لو، ۲۰۰۸؛ فرارو و همکاران، ۲۰۰۷؛ ویدیانتو و مک‌موران، ۲۰۰۴؛ ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱).

در مجموع، با وجود آنکه آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT) به ابزاری تبدیل گشته که به طور گسترده در تحقیق بر روی اعتیاد به اینترنت مورد استفاده قرار گرفته است. با این حال، ویژگی‌های روان‌سنجی آن هنوز مورد بحث و مشاجره است، مطالعات انجام شده بر روی ساختار عاملی و روایی آن محدود بوده و اغلب آنها دارای نقایص روش-شناختی مهمی می‌باشند. به علاوه، از زمان انتشار نسخه ۲۰ آیتمی IAT توسط یانگ در ۱۹۹۸؛ محیط فناوری‌های پیشرفته به شدت دگرگون شده است. برای مثال، در اغلب کشورها داشتن یک نرخ ثابت اینترنت، گوشی‌های هوشمند همراه با دسترسی دائمی به اینترنت و غیره، امر مرسوم گشته است؛ و بر این اساس برخی ماده‌های نسخه ۲۰ سوالی اعتیاد به اینترنت (IAT) امروزه امری معمول بوده (مانند چک کردن پست الکترونیکی)، و در حال حاضر با توجه به محیط اجتماعی و فناوری موجود، دارای قدرت تشخیصی نبوده و فاقد اعتبار به نظر می‌رسند. این مسئله می‌تواند تبیین کنند که چرا به تازگی برخی نویسندگان تعدادی از ماده‌های آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT) را از تحلیل‌های پژوهشی حذف کرده‌اند (چانگ و من‌لو، ۲۰۰۸). اعتقاد بر این است که پژوهش و بررسی دقیق درباره ویژگی‌های روان‌سنجی IAT ارزشمند بوده و شاید تقلیل پرسش‌ها به مواردی که دارای شاخص آماری خوبی بوده و عینی، روشن و دارای جمله-بندی به روز هستند ضروری باشد (پاولیکوسکی و همکاران، ۲۰۱۳).

با توجه به مشکلات روش شناختی (چانگ و من لو، ۲۰۰۸؛ فرارو و همکاران، ۲۰۰۷؛ ویدیانتو و مک مورن، ۲۰۰۴؛ ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱)، ساختار عاملی ضعیف (کُریلا و همکاران، ۲۰۱۰؛ کازل و همکاران، ۲۰۰۸؛ چانگ و من لو، ۲۰۰۸؛ ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱؛ فرارو و همکاران، ۲۰۰۷؛ ویدیانتو و مک مورن، ۲۰۰۴)، به روز نبودن ماده‌های آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT) (چانگ و من لو، ۲۰۰۸) و برخی تفاوت‌های فرهنگی بارز در استخراج عامل‌های نسخه ۲۰ سوالی آزمون اعتیاد به اینترنت (IAT) یانگ؛ پاولیکوسکی و همکاران (۲۰۱۳) با هدف ایجاد ابزار تشخیصی معتبر و با ثبات از پدیده رو به گسترش اعتیاد به اینترنت اقدام به ساخت نسخه کوتاه و به روز شده آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ (s-IAT)^۱ کردند. به این منظور پاولیکوسکی و همکاران (۲۰۱۳) ساختار عاملی نسخه آلمانی آزمون اعتیاد به اینترنت (براند و همکاران، ۲۰۱۱) را با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی^۲ بررسی کرده و سپس مجموعه سوال‌های نسخه اصلی را با توجه به بارهای عاملی و ویژگی‌های هر ماده و حذف ماده‌های اضافی و نامعتبر به ۱۲ مورد کاهش دادند. سپس ساختار نسخه ۱۲ ماده‌ای را مورد تحلیل عاملی تاییدی^۳ قرار داده و روایی همگرایی^۴ و واگرایی^۵ آن را با هر عامل و تمام نمرات IAT و همچنین اعتبار افزایشی آن را بررسی کردند. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی به ترتیب دو عامل فقدان کنترل/مدیریت زمان^۶ و اشتیاق/مشکلات اجتماعی^۷ را بدست داد که هر کدام شامل ۶ ماده بوده، به طوری که مجموع این ۱۲ ماده علائم اصلی اعتیاد به اینترنت (گران و همکاران، ۲۰۱۰) و علائمی که عمدتاً برای اعتیاد رفتاری (پوتنزا، ۲۰۰۶) گزارش شده‌اند را مورد ارزیابی قرار می‌دهند. نتایج بررسی ضرایب اعتبار نشان داد که هر دو خرده

1 - short version of the Internet Addiction Test

2 -Exploratory factor analysis

3 -Confirmatory factor analysis

4 -Convergent validity

5 -Divergence

6 - loss of control/time management

7 - craving/social problems

مقیاس فقدان کنترل/مدیریت زمان و اشتیاق/مشکلات اجتماعی به ترتیب ضرایب آلفای برابر با $\alpha=0/87$ و $\alpha=0/83$ داشته و ضریب آلفای کل s-IAT مطلوب بود ($\alpha=0/89$). با در نظر داشتن میزان شیوع جهانی اعتیاد به اینترنت به طور کلی از ۱/۵٪ تا ۸/۲٪ (پیترسن و همکاران، ۲۰۰۹) و در اروپا، از ۳٪ در آلمان (وولفلینگ و همکاران، ۲۰۰۹)، ۵،۴٪ و ۵٪ در ایتالیا (پالتای و همکاران، ۲۰۰۶؛ پُلی و آگریمی، ۲۰۱۲)، ۱۰،۴٪ در یونان (سیتسیکا و همکاران، ۲۰۰۹) تا ۱۸/۳٪ در بریتانیا (نیمز و همکاران، ۲۰۰۵) گزارش شده است. و همچنین نتایج زمینه‌یابی‌های مشابهی در ۱۱ کشور اروپایی که میزان شیوع آن را ۴،۴٪ گزارش داده‌اند (دُرکی و همکاران، ۲۰۱۲). و از آنجایی که پژوهشگران نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت ممکن است با افسردگی (بسئیر و همکاران، ۲۰۰۸؛ ها و همکاران، ۲۰۰۷)، اضطراب اجتماعی (کاپلان، ۲۰۰۲؛ چاک و لئونگ، ۲۰۰۴؛ ایبلینگ-ویت و همکاران، ۲۰۰۷)، اضطراب فراگیر (سپهریان آذر و جوکار، ۱۳۸۹)، و متغیرهای شخصیتی و علائم بالینی (یانگ و همکاران، ۲۰۰۵) همبندی داشته باشد. اما به نظر می‌رسد که در فرهنگ ایرانی نیاز است تا بیشتر به مسئله اعتیاد به اینترنت پرداخته شود که در این راستا وجود ابزارهای روان‌سنجی معتبری است که بتواند در این حیطه به کار گرفته شود ضروری می‌نماید. با توجه به اینکه شواهد تجربی قویاً نشان داده است که پرسش‌نامه ۱۲ ماده‌ای نسخه کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT) یانگ در ارزیابی اعتیاد به اینترنت بسیار مناسب‌تر از نسخه ۲۰ ماده‌ای است (پاولیکوسکی و همکاران، ۲۰۱۳)، و اینکه از این پرسش‌نامه می‌توان به منظور زمینه‌یابی معتبرتر اعتیاد به اینترنت استفاده کرد؛ هدف پژوهش حاضر کمک به تشخیص معتبرتر و رواتر پدیده فزاینده اعتیاد به اینترنت و استفاده مشکل‌ساز از اینترنت از طریق رایج‌ترین ابزار تشخیصی استفاده شده برای سنجش علائم اعتیاد به اینترنت (آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ) و تعیین ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه کوتاه s-IAT در جامعه ایرانی است.

روش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌برداری

شیوه پژوهش حاضر توصیفی-روان‌سنجی است. جامعه آماری مطالعه کلیه دانشجویان دانشگاه ارومیه (دوازده هزار و چهار صد دانشجو) در سال تحصیلی ۹۳-۹۴ بودند. شرکت‌کننده‌های پژوهش ۲۹۰ نفر از دانشجویان بودند، که به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از بین دانشکده‌ها و دانشجویان (روزانه، شبانه و نیمه حضوری) انتخاب شدند. به این ترتیب که در گام نخست پنج دانشکده به طور تصادفی انتخاب شده و از هر دانشکده ده کلاس به طور تصادفی انتخاب و بین ۳ تا ۱۰ نفر شرکت‌کننده از هر کدام از کلاس‌ها به عنوان نمونه نهایی پژوهش انتخاب گشتند. از مجموع شرکت‌کنندگان میزان دانشجویان مقطع کارشناسی ۲۲۵ نفر (۸۷/۹٪)، مقطع ارشد ۳۰ نفر (۱۰/۳٪) و مقطع دکتری ۵ نفر (۱/۷٪) بودند. که از بین دانشکده‌های فنی و مهندسی ۶۲ نفر (۲۱/۴٪)، علوم انسانی ۱۹۸ نفر (۶۸/۳٪)، تربیت بدنی و هنر ۱۹ نفر (۶/۶٪) و پزشکی ۱۱ نفر (۳/۸٪) انتخاب گردیدند. در ادامه خصوصیات توصیفی و جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. خصوصیات توصیفی و جمعیت‌شناختی شرکت‌کننده‌های پژوهش

سن	درصد	تعداد	گروه
(SD) M			
۲۱/۳۶ (۳/۲۰)	۵۹/۳	۱۷۲	دختر
۲۱/۶۱ (۳/۴۸)	۴۰/۷	۱۱۸	پسر
۲۱/۴۶ (۳/۳۱)		۲۹۰	کل

ابزار

پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت یانگ (s-IAT): پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت یانگ (s-IAT)، ۱۲ سوال را شامل می‌گردد. این پرسش‌نامه دو زیر مقیاس را در بر دارد: فقدان کنترل/ مدیریت زمان و اشتیاق/مشکلات اجتماعی که هر کدام دارای ۶ پرسش می‌باشند. شیوه پاسخ‌دهی به صورت طیف لیکرت پنج درجه‌ای (۵=همیشه تا ۱=به ندرت) است. طراحان این پرسش‌نامه برای دو زیر مقیاس آن ضرایب

آلفای ۰/۸۷ و ۰/۸۳ گزارش کرده و ساختار عاملی آن را مطلوب گزارش نموده‌اند (پاولیکوسکی و همکاران، ۲۰۱۳).

به منظور تهیه نسخه‌ی فارسی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت یانگ (S-IAT)، محقق و دو متخصص زبان انگلیسی پرسش‌نامه مذکور را به فارسی روان برگردانده و سپس متن ترجمه شده مورد ویراستاری قرار گرفت. در گام بعد متن ترجمه شده، توسط محقق و متخصصان زبان انگلیسی دوباره به زبان انگلیسی برگردانده شده و دو نسخه با یکدیگر منطبق شدند. سپس پرسش‌نامه در اختیار دو تن از متخصصان روان‌شناسی قرار گرفت تا روایی صوری آن را بررسی نمایند. پس از مطابقت دو نسخه ترجمه شده و متن اصلی و رفع ایرادات، پرسش‌نامه بر روی ۶۰ نفر از دانشجویان مشابه با جامعه نهایی پژوهش اجرا و پس از دریافت بازخوردهای آنها درباره محتوای ماده‌ها و رفع ضعف‌های مطرح شده توسط آنان، نسخه نهایی پرسش‌نامه جهت استفاده تهیه گردید.

پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ: پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت شیوه‌ای مداد کاغذی برای اندازه‌گیری اعتیاد به استفاده از اینترنت است. این پرسش‌نامه شامل ۲۰ ماده می‌باشد و برای سنجش میزان وابستگی افراد به کار با اینترنت یا رایانه توسط یانگ (۱۹۹۸) تهیه شده است و به روش لیکرت پنج درجه‌ای (۵=همیشه تا ۱=به ندرت) نمره‌گذاری می‌شود. پس از تعیین نمره نهایی، وضعیت کاربران مورد مطالعه به صورت زیر مشخص می‌شود: نمره کمتر از ۲۰ نشان دهنده عدم وابستگی (غیر کاربر)، نمره بین ۲۰-۴۹ نشان دهنده کاربر طبیعی و نمره ۵۰-۷۹ نشان دهنده اعتیاد خفیف (افراد در معرض خطر) و نمره ۸۰-۱۰۰ نشان دهنده اعتیاد شدید است. این آزمون توسط اورنگ (۱۳۸۳) به فارسی ترجمه و مورد استفاده قرار گرفته است. روایی و پایایی این پرسش‌نامه در پژوهش‌های چندی ذکر شده است. به عنوان مثال، ویدیاتو و مک‌مورن (۲۰۰۴) پایایی مقیاس سنجش اعتیاد به اینترنت یانگ را بررسی و ضریب آلفای ۰/۸۹ را گزارش داده‌اند. علوی و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهش خود برای نسخه فارسی پرسش‌نامه پنج

عامل استخراج نموده‌اند صرف زمان بیش از حد در اینترنت، استفاده از اینترنت جهت کسب آرامش درونی، برجستگی، استفاده مرضی از چت روم و بی توجهی به وظایف شغلی و تحصیلی؛ علاوه بر این، برای این پرسش‌نامه دو نوع روایی محتوایی و افتراقی ($r=0/50$) و سه نوع پایایی بازآزمایی ($r=0/74$)، همسانی درونی ($\alpha=0/88$) و تصنیف ($r=0/82$) گزارش داده‌اند. عسگری و مرعشیان (۱۳۸۷) در پژوهش خود به منظور تعیین پایایی پرسش‌نامه مذکور با استفاده از دو روش آلفای کرونباخ و تصنیف، به ترتیب ضرایب $0/97$ و $0/97$ را گزارش دادند. قاسم‌زاده (۱۳۸۶) و درگاهی (۱۳۸۶) نیز، ویژگی‌های روان‌سنجی آن را مطلوب گزارش داده‌اند. سپهریان آذر و جوکار (۱۳۹۱) نیز ضریب آلفای کرونباخ را برای دانشجویان پسر، دختر و کل به ترتیب $0/97$ ، $0/97$ و $0/97$ گزارش کرده‌اند.

مقیاس تکانشگری بارت^۱: ویراش یازدهم آن توسط بارت ساخته شده است (بارت و همکاران، ۱۹۹۷). این پرسش‌نامه دارای ۳۰ پرسش و به صورت طیف لیکرت چهار گزینه‌ای (هرگز=۱، گاهی اوقات=۲، اغلب=۳ و همیشه=۴) تدوین شده است که سه عامل تکانشگری توجهی^۲، تکانشگری حرکتی^۳ و بی‌برنامگی^۴ را ارزیابی می‌کند. پائین‌ترین و بالاترین نمره به ترتیب ۳۰ و ۱۲۰ است. پاتون و همکاران (۱۹۹۵) پایایی درونی برای نمره کل آن از $0/79$ تا $0/83$ گزارش کرده‌اند. نادری، حق شناس (۱۳۸۸)، در پژوهشی برای نخستین بار در ایران به اعتباریابی "مقیاس تکانشگری بارت" با محاسبه همبستگی آن با مقیاس هیجان‌خواهی ذاکرمن در جامعه دانشجویی پرداختند. ضریب همبستگی ($r=0/28$ ، $p<0/05$) و ضرایب پایایی آن به روش آلفای کرونباخ $0/72$ و روش تصنیف $0/60$ گزارش کردند. در پژوهش حاضر نیز آلفای کرونباخ سه خرده

1 - Barratt Impulsiveness Scale

2 -Attentional impulsiveness

3 -Motor impulsiveness

4 -Non-planning impulsiveness

مقیاس تکانشگری حرکتی، بی‌برنامگی و تکانشگری توجهی به ترتیب ۰/۶۹ تا ۰/۷۲ تا ۰/۷۴ بدست آمد.

نسخه کوتاه ۱۰ سوالی پنج عامل بزرگ (BFI-10): نسخه کوتاه ۱۰ سوالی پرسش‌نامه پنج عامل بزرگ (BFI-10؛ رامستت و جان، ۲۰۰۷)، ابعاد پنج عامل بزرگ شخصیت شامل گشودگی^۲، با وجدان بودن^۳، برونگرایی^۴، موافق بودن^۵ و روان‌رنجوری^۶ را با استفاده مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای می‌سنجد (۱= کاملاً مخالفم تا ۵= کاملاً موافقم). مطالعات نشان داده‌اند که BFI-10 از نظر روان‌سنجی ابزار معتبر برای ارزیابی صفات پنج عامل بزرگ شخصیتی است (BFI-10؛ رامستت و جان، ۲۰۰۷). اعتبار بازآزمایی بین $r=0/68$ تا $r=0/83$ برای پنج زیرمقیاس گزارش شده است (BFI-10؛ رامستت و جان، ۲۰۰۷). در پژوهش حاضر نیز آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۴ برای این پرسش‌نامه بدست آمد.

روش اجرا

به منظور جمع‌آوری داده‌ها، ابتدا پژوهشگر فرایند پاسخ‌دهی را توضیح و سپس ابزارهای اندازه‌گیری را به منظور پاسخ‌دهی بین شرکت‌کنندگان پژوهش توزیع نمود. در حین فرایند اجرای پژوهش به منظور اطمینان از دقت و صحت لازم در پاسخ‌دهی و همچنین رفع موارد ابهام، پژوهشگر در بین گروه‌های شرکت‌کننده حضوری فعال داشت

نتایج

پایایی: برای بررسی ثبات پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت یانگ (s-IAT) ضریب آلفای کرونباخ، شاخص دو نیم کردن و بازآزمایی محاسبه شد. ضریب آلفای کرونباخ مقیاس ۱۲ سوالی ۰/۸۹ بود که نشان داد که پرسش‌نامه دارای هماهنگی درونی

¹ - 10-item short version of the Big Five Inventory (BFI-10)

² -openness Experience

³ -consciousness

⁴ -extraversion

⁵ -agreeableness

⁶ -neuroticism

مناسبی می‌باشد. همچنین ضرایب دو نیم کردن حاکی از پایای خوب پرسش‌نامه و زیر مقیاس‌های آن بود. به منظور محاسبه ضرایب بازآزمایی ۴۰ نفر از شرکت‌کننده‌ها در بازه زمانی دو هفته مجدداً به پرسش‌نامه پاسخ دادند و ضریب همبستگی بین نمرات حاصل از دوبار اجرای پرسش‌نامه محاسبه شد. نتایج حاصل از ضریب آلفای کرونباخ، شاخص دو نیم کردن و باز آزمایی در جدول ۲ درج گردیده است.

جدول ۲. میانگین، انحراف استاندارد، ضرایب آلفاء، باز آزمایی و دو نیم کردن فرم کوتاه پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت

ضریب دو نیم کردن	ضریب باز آزمایی (N=40)	ضریب آلفاء			میانگین / انحراف استاندارد	مواد	مقیاس
		کل	تکرار	دو نیم			
***,۰/۹۰	** ,۰/۳۸	۰/۸۷	۰/۸۷	۰/۸۷	۱۴/۳۸ (۶/۹۵)	۱-۲- ۳-۶- ۸-۹	LCTM
***,۰/۹۵	** ,۰/۰۷۱	۰/۸۸	۰/۸۸	۰/۸۸	۱۳/۶۰ (۶/۶۱)	۴-۵- ۷-۱۰- ۱۱-۱۲	CSP

***= $P < 0.001$

**= $P < 0.01$

LCTM = فقدان کنترل/مدیریت زمان

CSP = اشتیاق/مشکلات اجتماعی

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که دامنه ضرایب آلفای کرونباخ رضایت بخش بوده و همچنین، داده‌های تمام ضرایب بازآزمایی و دو نیم کردن معنادار هستند. بنابراین، می‌توان

نتیجه گرفت که نسخه‌ی فارسی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT)، از همسانی درونی مطلوبی برخوردار است.

روایی: روایی نسخه‌ی فارسی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT) (پاولیکوسکی و همکاران، ۲۰۱۳)، با دو روش روایی ملاکی [(اجرای همزمان با پرسش-نامه اعتیاد به اینترنت یانگ (یانگ، ۱۹۹۸)، پرسش‌نامه تکانشگری بارت (بارت و همکاران، ۱۹۹۷) و نسخه کوتاه ۱۰ سوالی پنج عامل بزرگ (رامست و جان، ۲۰۰۷)]، و همبستگی بین خرده مقیاس‌ها مورد بررسی قرار گرفت. در جدول ۳ ضرایب همبستگی بین زیر مقیاس‌های نسخه‌ی فارسی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (پاولیکوسکی و همکاران، ۲۰۱۳) با پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ (یانگ، ۱۹۹۸)، پرسش‌نامه تکانشگری بارت (بارت و همکاران، ۱۹۹۷) و نسخه کوتاه پنج عامل بزرگ (BFI-10؛ رامست و جان، ۲۰۰۷)، درج شده است.

جدول ۳. ضرایب همبستگی بین نسخه فارسی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت یانگ با پرسش-نامه فرم بلند اعتیاد به اینترنت، پرسش‌نامه تکانشگری بارت و نسخه کوتاه پنج عامل بزرگ

بی‌نامه‌گی	**،/۳۹	**،/۳۹	**،/۴۰
تکانشگری	**،/۲۴	**،/۲۴	**،/۲۵
تکانشگری تجربه	**،/۲۷	**،/۲۶	**،/۲۷
روان‌رنجوری	۰/۰۵	۰/۰۸۴	۰/۰۷
موافق بودن	**،/۳۶	**،/۳۹	**،/۳۹
پرونگرایمی	-۰/۸۶	-۰/۸۶	-۰/۰۸
با وجدان بودن	**،/۳۵۲	**،/۳۲	**،/۳۴
گشودگی	-/۰۱۷	-۰/۲۳	-/۰۲۰
O-IAT	**،/۸۷	**،/۸۸	**،/۸۹
۲	**،/۹۱		
LCTM			کار
CSP			

** = $P < .01$

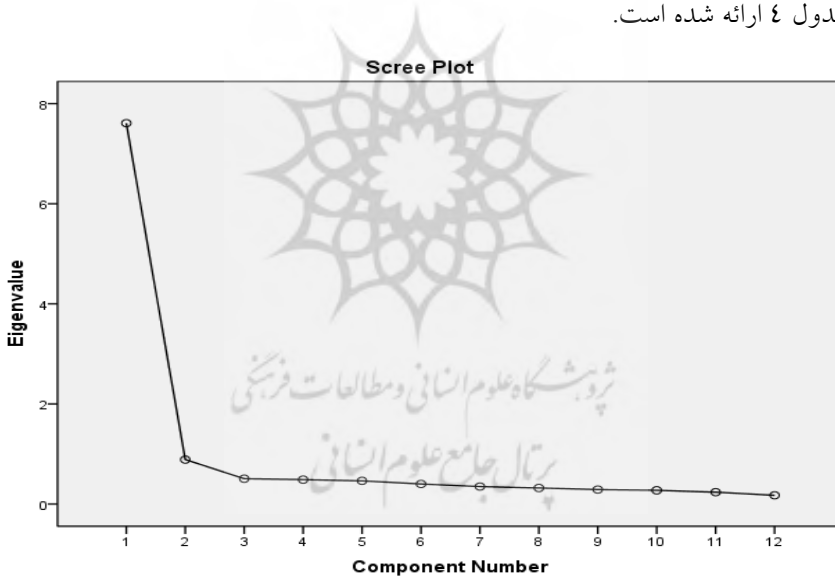
LCTM = فقدان کنترل/مدیریت زمان

CSP = اشتباقت/مشکلات اجتماعی

O-IAT = نسخه اصلی اعتیاد به اینترنت

الگوی ضرایب همبستگی بین خرده مقیاس‌ها در جدول ۳ نشان می‌دهد که روابط درونی مناسبی بین خرده مقیاس‌ها وجود دارد. همچنین الگوی ضرایب همبستگی خرده مقیاس‌ها با پرسش‌نامه فرم بلند اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۹۸)، پرسش‌نامه تکانشگری بارت (بارت و همکاران، ۱۹۹۷) و نسخه کوتاه پنج عامل بزرگ (BFI-10؛ رامستت و جان، ۲۰۰۷)، بیانگر روایی ملاکی همزمان مطلوب نسخه فارسی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (S-IAT) (پاولیکوسکی و همکاران، ۲۰۱۳) است.

تحلیل عاملی: به منظور بررسی ساختار مجموعه سوال‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تاییدی استفاده شد. تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش‌های مختلف و با استفاده از تحلیل مولفه اصلی و چرخش واریماکس انجام شد. تحلیل عاملی در سه گام تهیه ماتریس همبستگی، استخراج عوامل اولیه و چرخش انجام می‌شود. میزان ارزش بدست آمده برای کفایت نمونه‌گیری کیسر-می-یر-الکین (KMO)^۱ برابر با ۰/۹۴ بوده و همچنین آزمون کرویت بارتلت^۲ در سطح $p < ۰/۰۰۱$ معنادار بدست آمد؛ بنابراین تحلیل عاملی امکان‌پذیر بود. در ادامه میزان اشتراکات هر سوال با کل پرسش‌نامه، ماتریس بارهای عاملی، ارزش ویژه و درصد واریانس تبیین شده توسط هر عامل در جدول ۴ ارائه شده است.

شکل ۱- نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات)

1 - Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

2 - Bartlett's Test of Sphericity

جدول ۴. میزان اشتراک هر سوال با پرسش نامه، ارزش ویژه و درصد تبیین واریانس هر عامل پس از چرخش واریماکس بر اساس تحلیل مؤلفه‌های

اصلی

شاخص T	بار عاملی		مواد/میزان اشتراک	خرده مقی اس CSP	شاخص T	بار عاملی		مواد/میزان اشتراک	خرده مقیاس LCT M
	عامل دوم	عامل اول				عامل دوم	عامل اول		
۱۰/۵۶			۰/۷۹۸	۴	۱۱/۱۶			۰/۶۶۷	۱
۱۱/۴۷			۰/۷۰۱	۵	۰/۳۹۲			۰/۷۵۹	۲
۰/۸۲۷									
۰/۳۳۷									
			۲/۸۸					۷/۶۱	ارزش ویژه
			۳۰/۷۱					۴۰/۱	درصد تبیین واریانس

LCTM = فقدان کنترل و مدیریت زمان

CSP = مشکلات اجتماعی

همانطور که نتایج نمودار شیب دامنه عوامل (اسکری پلات^۱) در شکل ۱ و همچنین تحلیل مؤلفه‌های اصلی در جدول شماره ۴ نشان می‌دهد ۲ مؤلفه با ارزش‌های بیشتر از ۱ استخراج گردید که در مجموع ۷۰/۸۲ درصد واریانس را تبیین می‌کردند. داده‌های جدول ۴ نشان می‌دهد که بارهای عاملی استخراج شده بالاتر از ۰/۴۰ هستند و توزیع

¹ - Scree plot

ماده‌ها در عامل‌ها با ساختار اصلی پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت همخوان است. در ادامه جهت بررسی برازش ساختار ۲ عاملی نسخه‌ی فارسی پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ از تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از نرم افزار لیزرل ۸٫۸ و شیوه حداکثر درست نمایی^۱ استفاده شد (جورسگوگ و سوربوم، ۲۰۰۶).

تحلیل عاملی تاییدی با استفاده از نرم افزار لیزرل سه طبقه از شاخص‌های برازش مدل را ارائه داد (براون، ۲۰۰۶؛ شرمیله/انگل و همکاران (۲۰۰۳)، این شاخص‌های برازش محاسبه شدند: (۱) شاخص‌های برازش مطلق شامل شاخص مجذور خی و ریشه‌ی استاندارد باقی مانده مجذور میانگین^۲ (SRMR)، (۲) شاخص‌های برازش ایجاز مانند ریشه‌ی خطای میانگین مجذورات تقریب^۳ (RMSEA) و (۳) شاخص برازندگی تطبیقی^۴ (CFI). درباره نمرات برش دقیق برای شاخص‌های برازش مختلف اختلاف نظر وجود دارد (براون، ۲۰۰۶؛ شرمیله/انگل و همکاران، ۲۰۰۳؛ هایر و همکاران، ۲۰۰۹؛ هو و بنتلر، ۱۹۹۹؛ تاباچنگ و فیدل، ۲۰۰۷). در پژوهش حاضر از معتبرترین نمرات برش برای ارزیابی برازش مدل استفاده شد. $SRMR < .08$ نشان دهنده برازش مطلوب و $SRMR < .10$ نشان دهنده برازش قابل قبول و زمانی که $SRMR > .10$ است مدل رد می‌شود (هو و بنتلر، ۱۹۹۹). $RSS AA.. 8$ نشان دهنده مدل خوب، $RMSEA$ بین ۰٫۸ و ۱٫۰ نشان دهنده مدل قابل قبول است. در نهایت $CFI.. 95$ نشان دهنده برازش خوب مدل است (هو و بنتلر، ۱۹۹۹). به دلیل اینکه آماره X^2 نسبت به اندازه نمونه حساس است، از همین رو میزان X^2 همراه با درجه آزادی (X^2/df) برای ارزیابی برازش کلی مدل محاسبه گردید. میزان $X^2/df < 2$ نشان دهنده برازش خوب مدل و میزان X^2/df پیرامون ۳ نشان دهنده برازش قابل قبول مدل است. برای مدل CFA دو عاملی، آماره $X^2 = 289.44$ ، $X^2(53) = 289.44$ ، $P < 0.001$ معنادار بود. میزان X^2/df

¹ -Maximum likelihood method

² - Standardized Root Mean Square Residual (SRMR)

³ - Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

⁴ - Comparative Fit Index (CFI)

برابر ۱.۰۸۲ بود که پایین‌تر از ۲ بوده و بنابراین نشان دهنده برازش خوب مدل است. علاوه بر این شاخص‌های برازندگی $CFI=0.97$ و $SRMR=0.04$ نشان دهنده برازش خوب مدل دو عاملی بود و $RMSEA=0.08$ برازش قابل قبول مدل را نشان داد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر، بررسی ساختار عاملی فرم کوتاه پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت (s-IAT) یانگ از طریق تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی و همچنین بررسی پایایی و روایی آن با استفاده از همسانی درونی خرده مقیاس‌ها و روایی ملاکی بود. نتایج بدست آمده، راه حل دو عاملی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت را تایید کرد، اینکه هر زیرمقیاس دارای ۶ ماده و در مجموع ۱۲ ماده با پایایی مطلوب بودند. پژوهش حاضر دو عامل را استخراج کرد در حالی که غالب پژوهش‌های انجام شده با نسخه ۲۰ سوالی پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت (IAT) بیش از دو عامل را استخراج کرده‌اند (کازل و همکاران، ۲۰۰۸؛ گرکیلا و همکاران، ۲۰۱۰؛ چانگ و من‌لو، ۲۰۰۸؛ ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱؛ فرارو و همکاران، ۲۰۰۷؛ ویدیانتو و مک‌مورن، ۲۰۰۴). در واقع اغلب مطالعه‌های صورت گرفته با اندازه نمونه قابل قبول سه عامل را استخراج کرده‌اند (چانگ و من‌لو، ۲۰۰۸؛ ویدیانتو و همکاران، ۲۰۱۱). با این حال، همانطور که قبلاً بیان شد برخی از ابعاد روش‌شناسی هنگامی که مطالعه‌های پیشین با توجه به عامل‌های استخراج شده مقایسه می‌شوند باید مورد توجه قرار گیرد. علاوه بر اندازه‌های نمونه متفاوت به کار رفته در مطالعه‌های پیشین، نکته بسیار مهم، شیوه به کار رفته برای تعریف یک عامل یا تعداد عامل‌ها است. زمانی که یافته‌های مربوط به راه حل دو عاملی با یافته‌های پژوهش‌های دیگر مانند چانگ و من‌لو (۲۰۰۸)، ویدیانتو و همکاران (۲۰۱۱) و گرکیلا و همکاران (۲۰۱۰) مقایسه می‌شود، اشتراک‌های بسیاری مشاهده می‌گردد. در واقع تمام ۶ ماده‌ای که بر روی زیرمقیاس فقدان کنترل/مدیریت زمان بار عاملی داشتند با نتایج پژوهش گرکیلا و همکاران (۲۰۱۰) که بر روی نسخه ۲۰ ماده‌ای تحلیل عاملی صورت داده بودند و همچنین با نتایج پژوهش پاولیکوسکی و همکاران (۲۰۱۳) بر روی نسخه کوتاه اعتیاد

به اینترنت (s-IAT) همخوان بود. همچنین اکثر ماده‌های زیرمقیاس فقدان کنترل/مدیریت زمان بر روی مقیاس مشکل مدیریت زمان که توسط ویدانتو و همکاران (۲۰۱۱) گزارش شد دارای بار عاملی هستند. مقایسه عامل دوم اشتیاق/مشکلات اجتماعی با سایر مطالعات نشان می‌دهد که تمام ماده‌های این زیرمقیاس در پژوهش حاضر دارای بار عاملی بر روی عامل دوم پژوهش گُریلا و همکاران (۲۰۱۰) و چانگ و من‌لو (۲۰۰۸) و پاولیکوسکی و همکاران (۲۰۱۳) بود، که تایید کننده ساختار عاملی بدست آمده در پژوهش حاضر است.

بررسی ثبات درونی کلی و زیرمقیاس‌های پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT) ضرایب آلفای کرونباخ، دونیم‌سازی و همچنین بازآزمایی، نشان داد که ضریب آلفای کل پرسش‌نامه برابر با $\alpha=0/87$ بود، همچنین این شاخص برای دو خرده مقیاس فقدان کنترل/مدیریت زمان و اشتیاق/مشکلات اجتماعی به ترتیب برابر با $\alpha=0/87$ و $\alpha=0/88$ بدست آمد. که نشان دهنده ثبات درونی مطلوب کل پرسش‌نامه و خرده مقیاس‌های آن بود. یافته‌ها با پژوهش پاولیکوسکی و همکاران (۲۰۱۳) همخوان بود. نتایج بررسی ضرایب دو نیم سازی ($P<0.001$) و بازآزمایی ($P<0.001$) نیز تایید کننده ثبات درونی مطلوب پرسش‌نامه و ثبات آن در طول زمان بود.

بررسی‌های شاخص‌های روانی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT) با پرسش‌نامه اصلی اعتیاد به اینترنت (یانگ، ۱۹۹۸)، مقیاس تکانشگری بارت (بارت و همکاران، ۱۹۹۷) و پرسش‌نامه فرم کوتاه ۱۰ سوالی پنج عامل بزرگ (BFI-10؛ رامستت و جان، ۲۰۰۷) نشان دهنده دامنه ضرایب همبستگی مثبت و معنادار نسبتاً بالا (۰/۸۷) تا (۰/۸۹) بین فرم کوتاه و خرده مقیاس‌های آن با نسخه اصلی اعتیاد به اینترنت بود ($P<0.001$)؛ که بیانگر روایی مطلوب فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت است. هر سه خرده مقیاس تکانشگری دارای همبستگی مثبت معناداری ($P<0.001$) با اعتیاد به اینترنت بودند که با یافته‌های مربوط به قماربازی بیمارگون (براند و همکاران، ۲۰۰۵؛ کاودینی و همکاران، ۲۰۰۲؛ گودنران و همکاران، ۲۰۰۵، ۲۰۰۶) و انواعی اختلال‌های کنترل تکانه

یا اعتیادهای رفتاری (اسوالدی و همکاران، ۲۰۱۰) همخوان است، به این صورت که اعتیاد به اینترنت به عنوان سازه همبسته تکانشگری بیان شده و می‌تواند در کنار قماربازی بیمارگون به عنوان نوعی تکانشگری دیده شده و در طبقه اعتیادهای رفتاری قرار گیرد. همچنین ضرایب همبستگی بین اعتیاد اینترنت و پنج عامل نشان دهنده وجود همبستگی معنادار منفی ($P < 0.01$) بین زیرمقاس‌های موافق بودن (BFI-a) و با وجدان بودن (BFI-c) با اعتیاد به اینترنت بود و رابطه بین اعتیاد به اینترنت و برونگرایی منفی بود هر چند این رابطه معنی‌دار نبود اما به نظر می‌رسد که افراد درون‌گرا بیشتری به سوی اعتیاد به اینترنت گرایش دارند.

در مجموع ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوب پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT)، قابلیت کاربرد در سطح وسیع و سنجش میزان گرایش به سمت اعتیاد به اینترنت را دارا بوده، و همچنین قابلیت این را داراست تا در سطوح پژوهشی و بالینی مورد استفاده قرار گیرد. لازم به ذکر است که پژوهش حاضر در بین جمعیت دانشجویی صورت پذیرفت و از لحاظ پوشش ندادن به تمام گروه‌های سنی باید در تعمیم نتایج جانب احتیاط را رعایت کرد. همچنین توصیه می‌گردد تا در پژوهش‌های آتی روایی پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت با استفاده از سایر شیوه‌های بالینی نیز مورد مطالعه قرار گیرد. نتیجه اینکه پژوهش حاضر پایایی و روایی قابل قبولی برای پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT)، در نمونه جمعیت دانشجویی ایرانی نشان داد. علاوه بر این، ساختار عاملی پرسش‌نامه منطبق بر دیدگاه نظری سازندگان آن بوده و دو عامل استخراج شده بر اساس تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی منطبق با نسخه اصلی پرسش‌نامه فرم کوتاه اعتیاد به اینترنت (s-IAT) یانگ بود.

منابع

اورنگ، طیبه. (۱۳۸۳). بررسی علل روانی چت کردن در شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه تهران.

سپهریان آذر، فیروزه و جوکار، لایلا. (۱۳۹۱). ارتباط اعتیاد به اینترنت با اضطراب در تیپ‌های شخصیتی نوع A و B. *پژوهش‌های علوم شناختی و رفتاری*، ۲ (۳)، ۳۰-۱۷.

سپهریان آذر، فیروزه و جوکار، لایلا. (۱۳۸۹). بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه‌های شهرستان ارومیه و عوامل پیش‌بینی‌کننده آن. *دوماه‌نامه تربیت و اجتماع (دانشور رفتار)*، ۱۷ (۴۵)، ۶۰-۵۱.

عسگری، پرویز و مرعشیان، مرضیه. (۱۳۸۷). رابطه ویژگی‌های شخصیت و اضطراب کامپیوتر با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز. *یافته‌های نو در روانشناسی*، ۲ (۷)، ۳۵-۲۳.

علوی، سید سلیمان؛ اسلامی مهدی؛ مرانی محمد رضا؛ نجفی مصطفی؛ جنتی فرد فرشته و رضاپور حسین. (۱۳۸۹). ویژگی‌های روان‌سنجی آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ. *مجله علوم رفتاری*، ۴ (۳)، ۱۸۹-۱۸۳.

قاسم زاده، لیلی؛ شهرآرای، مهرناز و مرادی، علی رضا. (۱۳۸۶). بررسی نرخ شیوع اعتیاد به اینترنت در دختران و مقایسه دختران معتاد و غیرمعتاد به اینترنت در متغیرهای تنهایی، عزت نفس و مهارت‌های اجتماعی. *دو فصلنامه انجمن روان‌شناسی ایران*، ۲ (۳)، ۴۰-۳۲.

درگاهی، حسین و رضوی، سیدمنصور. (۱۳۸۶). اعتیاد به اینترنت و عوامل مؤثر بر آن در ساکنان منطقه ۲ غرب تهران. *فصلنامه پایش*، ۶ (۳)، ۲۶۵-۲۷۲.

نادری، فرح و حق‌شناس، فویبا. (۱۳۸۸). اعتباریابی مقیاس تکانشگری بارت (BIS-11) و رابطه تکانشگری و احساس تنهایی با میزان استفاده از تلفن همراه در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه اهواز، پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز.

- Albrecht, U., Kirschner, N. E., & Grüsser, S. M. (2007). Diagnostic instruments for behavioural addiction: An overview. *Psycho-Social-Medicine*, 4, 1-11.
- Barratt, E; Stanford, M. S., Kent, T.A; & Felthous, A. (1997). *Neuropsychological and cognitive psychophysiological substrates of impulsive aggression*. *Biological psychiatry*, 41, 1045-1061.
- Bechara, A. (2005). Decision making, impulse control and loss of willpower to resist drugs: A neurocognitive perspective. *Nature Neuroscience*, 8, 1458-1463.

- Bessiere, K., Kielser, S., Kraut, R., & Boneva, B. (2008). Effects of Internet use and social resources on changes in depression. *Information, Communication and Society*, 11, 47–70.
- Block, J. J. (2008). Issues for DSM-V: Internet addiction. *The American Journal of Psychiatry*, 165, 306–307.
- Brand, M., Kalbe, E., Labudda, K., Fujiwara, E., Kessler, J., & Markowitsch, H. J. (2005). Decision-making impairments in patients with pathological gambling. *Psychiatry Research*, 133, 91–99.
- Brand, M., Laier, C., Pawlikowski, M., Schuchtle, U., Schaler, T., & Altstotter-Gleich, C. (2011). Watching pornographic pictures on the Internet: Role of sexual arousal ratings and psychological–psychiatric symptoms for using Internet sex sites excessively. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, 371–377.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: Guilford Press.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive–behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior*, 18, 553–575.
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic Internet use. *Journal of Communication*, 12, 721–736.
- Cavedini, P., Riboldi, G., Keller, R., D' Annucci, A., & Bellodi, L. (2002). Frontal lobe dysfunction in pathological gambling patients. *Biological Psychiatry*, 51, 334–341.
- Chak, K., & Leung, L. (2004). Shyness and locus of control as predictors of Internet addiction and Internet use. *Cyberpsychology and Behavior*, 7, 559–570.
- Chan, P. A., & Rabinowitz, T. (2006). A cross-sectional analysis of video games and attention deficit hyperactivity disorder symptoms in adolescents. *Annals of General Psychiatry*, 5, 16–26.
- Chang, , & Law, P. .. (2008). oooooørruuur for oo ung's Ineernet Addiction Test: A confirmatory study. *Computers in Human Behavior*, 24, 2597–2619.
- Chou, C., Condrón, L., & Belland, J. C. (2005). A review of the research on Internet addiction. *Educational Psychology Review*, 17, 363–387.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior*, 17, 187–195.
- Durkee, T., Kaess, M., Carli, V., Parzer, P., Wasserman, C., Floderus, B., et al. (2012). Prevalence of pathological Internet use among adolescents in Europe: Demographic and social factors. *Addiction*, 107 (12), 2210–2222.
- Ebeling-Witte, S., Frank, M. L., & Lester, D. (2007). Shyness, Internet use, and personality. *Cyberpsychology and Behavior*, 10, 713–716.

- rrr rrr o, .. , Ccc B., ’’ mmccø, A., & Biiii , .. (2007). Internet addiction disorder: An Italian study. *Cyberpsychology and Behavior*, 10, 170–175.
- Goldberg, I. (1996). *Internet Addiction Disorder*. Retrieved November 24, 2004 from <http://www.rider.edu/~suler/psyber/supportgp.html>.
- Goudriaan, A. E., Oosterlaan, J., Beurs, E., & van den Brink, W. (2005). Decision making in pathological gambling: A comparison between pathological gamblers, alcohol dependents, persons with Tourette syndrome, and normal controls. *Cognitive Brain Research*, 23, 137–151.
- Goudriaan, A. E., Oosterlaan, J., Beurs, E., & van den Brink, W. (2006). Neurocognitive functions in pathological gambling: A comparison with alcohol dependence, Tourette syndrome and normal controls. *Addiction*, 101, 534–547.
- Grant, J. E., Potenza, M. N., Weinstein, A., & Gorelick, D. A. (2010). Introduction to behavioral addictions. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36, 233–241.
- Guan, N. C., Isa, S. M., Hashim, A. H., Pillai, S. K., & Harbajan Singh, M. K. (2012). Validity of the Malay version of the Internet Addiction Test: A study on a group of medical students in Malaysia. : *Asia-Pacific Journal of Public Health* (published online 31 May).
- Ha, J. H., Kim, S. Y., Bae, S. C., Bae, S., Kim, H., Sim, M., et al. (2007). Depression and Internet addiction in adolescents. *Psychopathology*, 40, 424–430.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2009). *Multivariate data analysis*. Prentice Hall.
- Holden, C. (2010). Behavioral addictions debut in proposed DSM-V. *Science*, 327, 935.
- Hu, L.-T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling A: Multidisciplinary Journal*, 6, 1–55.
- Jelenchick, L. A., Becker, T., & Moreno, M. A. (2012). Assessing the psychometric properties of the Internet Addiction Test (IAT) in US college students. *Psychiatry Research*, 196(2–3), 296–301.
- Johansson, A., & Gtestam, K. G. (2004). Internet addiction: Characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth (12–18 years). *Scandinavian Journal of Psychology*, 45, 223–229.
- Jöreskog KG, Sörbom D. (2006). *LISREL 8.80 for Windows [Computer Software]*. Lincolnwood, IL: Scientific Software International, Inc.
- Kaltiala-Heino, R., Lintonen, T., & Rimpel, A. (2004). Internet addiction? Potentially problematic use of the Internet in a population of 12–18 year-old adolescents. *Addiction Research Theory*, 12, 89–96.

- Khazaal, Y., Billieux, J., Thorens, G., Khan, R., Louati, Y., Scarlatti, E., et al. (2008). French validation of the Internet addiction test. *Cyberpsychology and Behavior*, 11, 703–706.
- Kim, E. J., Namkoong, K., Ku, T., & Kim, S. J. (2008). The relationship between online game addiction and aggression, self-control and narcissistic personality traits. *European Psychiatry*, 23, 212–218.
- Ko, C. H., Hsiao, S., Liu, G. C., Yen, J. U., Yang, M. J., & Yen, C. F. (2010). The characteristics of decision making, potential to take risks, and personality of college students with Internet addiction. *Psychiatry Research*, 170(1–2), 121–125.
- Korkeila, J., Kaarlas, S., Jääskeläinen, M., Vahlberg, T., & Taiminen, T. (2010). Attached to the web—Harmful use of the Internet and its correlates. *European Psychiatry*, 25, 236–241.
- Lam, L. T., Peng, Z., Mai, J., & Jing, J. (2009). Factors associated with Internet addiction among adolescents. *Cyberpsychology and Behavior*, 12, 551–555.
- LaRose, R., Lin, C. A., & Eastin, M. S. (2003). Unregulated Internet usage: Addiction, habit, or deficient self-regulation? *Media Psychology*, 5, 225–253.
- L., L., & Wu, .. (2007). Adonnnnnnñ prrrr na cccccment nnd Inrrrn us.. *CyberPsychology & Behavior*, 10, 633–639.
- Meerkerk, G.-J., van den Eijnden, R. J. J. M., & Garretsen, H. F. L. (2006). Prddnnnm oompuussiv Intrrn us It's bbou sxxl! *Cyberpsychology and Behavior*, 9, 95–103.
- Meerkerk, G. J., Van Den Eijnden, R. J., Vermulst, A. A., & Garretsen, H. F. (2009). The Compulsive Internet Use Scale (CIUS): Some psychometric properties. *Cyberpsychology and Behavior*, 12 (1), 1–6.
- Morahan-Martin, J. (2008). Internet abuse: Emerging trends and lingering questions. In A. Barak (Ed.), *Psychological aspects of cyberspace: Theory, research, applications* (pp. 32–69). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Niemz, K., Griffiths, M., & Banyard, P. (2005). Prevalence of pathological Internet use among university students and correlations with self-esteem, the General Health Questionnaire (GHQ) and disinhibition. *Cyberpsychology and Behavior*, 8(6), 562–570.
- Pallanti, S., Bernardi, S., & Quercioli, L. (2006). The Shorter PROMIS Questionnaire and the Internet Addiction Scale in the assessment of multiple addictions in a high-school population: Prevalence and related disability. *CNS Spectrum*, 11(12), 966–974.

- Patton, J. H.; Stanford, M. S.; & Barratt, E. S. (1995). Factor structure of the Barratt Impulsiveness Scale. *Journal of Clinical Psychology*, 51, 768-774.
- Pawlikowski, M., & Brand, M. (2011). Excessive Internet gaming and decision making: Do excessive World of Warcraft-players have problems in decision making under risky conditions? *Psychiatry Research*, 188, 428-433.
- Pawlikowski, M., Altstotter-Gleich, C., & Brand, M. (2013). Validation and psychometric properties of short version of Young's Internet Addiction Test. *Computers in Human Behavior*, 29, 1212-1223.
- Petersen, K. U., Weymann, N., Schelb, Y., Thiel, R., & Thomasius, R. (2009). Pathological Internet use—epidemiology, diagnostics, co-occurring disorders and treatment. *Fortschritte der Neurologie Psychiatrie*, 77(5), 263-271 [Article in German].
- Poli, R., & Agrimi, E. (2012). Internet addiction disorder: Prevalence in an Italian student population. *Nordic Journal of Psychiatry*, 66(1), 55-59.
- Potenza, M. N. (2006). Should addictive disorders include non-substance-related conditions? *Addiction*, 101, 142-151.
- Pratarelli, M. E., & Browne, B. L. (2002). Confirmatory factor analysis of Internet use and addiction. *Cyberpsychology and Behavior*, 5, 53-64.
- Rammstedt, B., & John, O. P. (2007). Measuring personality in one minute or less: A 10-item short version of the Big Five Inventory in English and German. *Journal of Research in Personality*, 41, 203-212.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Psychological Research*, 8, 23-74.
- Siomos, K. E., Dafouli, E. D., Braimiotis, D. A., Mouzas, O. D., & Angelopoulos, N. V. (2008). Internet addiction among Greek adolescent students. *Cyberpsychology and Behavior*, 11, 653-657.
- Sun, D. L., Chen, Z. J., Ma, N., Zhang, X. C., Fu, X. M., & Zhang, D. R. (2009). Decision-making and prepotent response inhibition functions in excessive Internet users. *CNS Spectrum*, 14(2), 75-81.
- Svaldi, J., Brand, M., & Tuschen-Caffier, B. (2010). Decision-making impairments in women with binge eating disorder. *Appetite*, 54, 84-92.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Allyn and Bacon.
- Tsitsika, A., Critselis, E., Kormas, G., Filippopoulou, A., Tounissidou, D., Freskou, A., et al. (2009). Internet use and misuse: A multivariate regression analysis of the predictive factors of Internet use among Greek adolescents. *European Journal of Pediatrics*, 168(6), 655-665.

- Widyanto, L., & McMurrin, M. (2004). The psychometric properties of the Internet addiction test. *Cyberpsychology and Behavior*, 7 (4), 443–450.
- Widyanto L., & Griffiths, M. D. (2006). 'Internet addiction': A review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 4, 31–51.
- Widyanto, L., Griffiths, M. D., & Brunson, V. (2011). A psychometric comparison of the Internet addiction test, the Internet-related problem scale, and self-diagnosis. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*, 14, 141–149.
- Woelfling, K., Buhler, M., Lemenager, T., Mairsen, C., & Mann, K. (2009). Gambling and Internet addiction: Review and research agenda. *Der Nervenarzt*, 80 (9), 1030–1039 [Article in German].
- Yang, C., Choe, B., Baity, M., Lee, J., & Cho, J. (2005). SCL-90-R and 16PF profiles of senior high school students with excessive Internet use. *Canadian Journal of Psychiatry*, 50, 407–414.
- Young, K. S. (1998a). *Caught in the net: How to recognize the signs of Internet addiction— And a winning strategy for recovery*. New York: John Wiley & Sons, Inc..
- Young, K. S. (1998b). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology and Behavior*, 1, 237–244.
- Young, K. S. (2000). Internet addiction (Caught in the net) (Hyun-Su, Kim. Trans.). Seoul: Nanum Press.
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48, 402–415.
- Young, K. S. (2009). Internet addiction: Diagnosis and treatment considerations. *Journal of Contemporary Psychotherapy*, 39, 241–246.

